

Hâfize Öğretmen Sayesinde İlkokulu Bitirdim

Tek dershaneli köy ilkokulunda 3'üncü sınıfa kadar okudum. Ailenin en büyük erkek çocuğu idim. Çalışan nüfusa katılmam gerekiyordu ama, babam beni okutmaya karar verdi. 4 ve 5'inci sınıfa okumak için Silfike'ye gönderdiler. Orada, yanlarında kalabileceğim bir aile buldular. Okulda; öğretmenim beni önce tembeller sırasına oturttu, daha sonra çalışanlar sınıfına geçtim.

Köyümüz 90 haneli, aynı zamanda nahiye merkezi olan dağlık bir bölgede bulunuyordu. Yakın çevresindeki köylerin hiçbirisinde ilkokul yoktu. Bizim köyün tek dershaneli bir ilkokulu vardı. Birinci, ikinci, üçüncü sınıflar aynı dershanede okurduk.

O yıllarda köyde çocuklar oyun oynayacak zaman pek bulamazlardı. Her yaştaki çocuk evde günlük işlere yardım edecek, akşam ocakta yanacak odunları hazırlayacak, hayvanları ahıra sokacak, yemlerini verecek, bu arada fırsat bulursa ders çalışacaktı. Evlerde aydınlanma, ocakta yanan odunla sağlandığından ve de bütün ev halkı aynı odada oturduğundan gece ders çalışma imkanı olmazdı.

Evin büyük çocuğu erkek ise, babanın en büyük yardımcısı olurdu. Onun için oğlunu üç sınıflı köy ilkokuluna bile göndermemek için sebepler aranırdı. Ben de ailemin altı çocuğunun en büyüğü idim. Babam bedenen çalışmayı pek sevmezdi. Ayrıca yardımcıya ihtiyacı vardı, bu da benden başkası olamazdı. Ama o, beni okutmaya karar vermişti.

1937 senesinde üç sınıflı köy ilkokulunu bitirdim. Dördüncü ve

beşinci sınıfları okumam için Mut'a veya Silifke'ye gitmem gerekiyordu. Tanıdık bir aile bulunacak ve ben o ailenin yanında kalacaktım. 1937 yılı sonbaharında babam Silifke'de yanlarında kalıp okuyabileceğim bir aile bulamadı. 1937-38 ders yılında okula gidemedim. Köyde babamın günlük işlerine yardım ederek o ders yılını boş geçirdim. İlkokulda öğrendiklerimi de unuttum.

Köyden Şehire Geldim, Hayalkırıklığına Uğradım

1938 senesi sonbaharında Silifke'de yanlarında kalabileceğim bir aile bulundu. 55 yaşlarında bir hanım, 20 yaşında evlenme çağında kızı ve ilkokul dördüncü sınıfta benim yaşımda oğlu olan bir ailenin yanında kalacaktım. Kaldığım eve yakın olan Cumhuriyet İlkokulu'na kaydım yapıldı, 4-A sınıfına verildim.

Yanında kaldığım ailenin genç kızı ders çalışmamda bana çok yardımcı oluyordu. Ben de boş geçen senemdeki kayıplarımı telafi için çok çalışıyordum. Ailenin oğlunun dördüncü sınıfta ikinci senesi idi. Okuldan gelince hemen sokağa çıkar, arkadaşları ile geç saatlere kadar oynardı. Benim oyuna ayıracak zamanım olmazdı.

Okula yeni başladığım günlerde sınıf öğretmenim tanımak için benimle biraz ilgilendi. Köy ilkokulundan gelmiş, üstelik bir senesini de boş geçirmiş birisi olarak benden ümidini kesmişti. Benim hakkımdaki düşüncelerini de açıkça söyledi: "Bir seneni burada boş geçireceğine köyüne git, ailene yardımcı ol!" dedi ve beni tembeller bölümü diye ayırdığı sıranın en arkasına oturttu.

Ben çalışarak arkadaşlarımın seviyesine geldim. Sınıfta sorduğu suallere cevap vermek için parmak kaldırırsam da, hiç bir zaman bana cevap hakkı vermezdi.

O sene sınıfta kalacaktım. Bunu babama nasıl söyleyecektim?

Yanlarında kaldığım ailenin evi, uzun bir odadan ibaretti. Odanın bir ucunda oturulur, öbür ucunda ben ve ailenin oğlu ders çalışırdık. Bazı akşamlar, ev sahibi hanımın mahalledeki arkadaşları gelir, sohbet ederlerdi. Bir akşam gelen hanımlardan birisi sohbeti bıraktı, benimle ilgilendi. Bana devamlı sualler sordu, ben de cevaplarını verdim.

Okuldaki durumumu sordu, ben de tembeller sırasındaki yerimi ve öğretmenimin tutumunu anlattım.

Bir gün sonra okuluma gittim. Tembeller sırasındaki yerime oturdum. Öğretmen derse başlamak üzere iken kapı çalındı, okulda çalışan bir görevli geldi. Öğretmene bir şeyler söyledi ve gitti. Öğretmenim beni çağırdı, “Çantayı al ve başöğretmenin odasına git!” dedi. “Galiba okuldan kovuluyorum” diye düşündüm ve o korku ile başöğretmenin odasına gittim. Orada, akşam ders çalışırken benimle ilgilenen hanımı öğretmen gömleği ile görünce çok şaşırdım. Başöğretmen bana sınıfımın değiştiğini söyledi ve yeni öğretmenimi tanıttı. Yeni öğretmenim Hafize Özal’dı. Beni sınıfına götürdü, en ön sıralardan birisine oturttu. Ben de öğrencilik yaşamım boyunca o yerde kalmak için gayret sarf ettim.

Tahsil hayatımda yaşantıma yön veren öğretmenlerim olmuştur. Onların ilki rahmetli Hafize Özal’dı. Eğer, her zaman minnetle andığım Hafize Özal beni kendi sınıfına almamış olsaydı, tahsil hayatım dördüncü sınıfta bitmiş olacaktı. İlkokulu çalışkan bir öğrenci olarak bitirdim.

Silifke Ortaokulu’na 1940 yılında başladım. O sene bir akrabamın yanında kalıyordum. Kaldığım ev kalabalık olduğundan ders çalışmakta biraz zorlanıyordum. Vasat bir öğrenci olarak ikmalsiz sınıfımı geçtim.

“Parasız Yatılı” Sınavını Kazandım, Kayseri’ye Gidiyorum

Ortaokul ikinci sınıfta hiç çocukları olmayan başka bir akrabamın yanında kaldım. Ders çalışmak için ortam çok müsaitti. Derslerim de iyi idi. Yeni bir matematik öğretmeni gelmişti. İyi bir öğretmendi, dayımın da arkadaşı idi. Dayım durumumu sormuş, “İyi, ama daha iyi olabilir” demiş.

Karnemdeki notlarım 4 ve 6 idi, üçüncü dönemde 3 verdi ve ikmale kaldım. Bu ikmalin, sonraki tahsil hayatımda çok faydası oldu. O sene yaz tatilinde matematik çalışmasını öğrendim. Başka vilayette görevli bir ortaokul matematik öğretmeninden bir ay ders aldım. Ortaokul 3’te sınıfın en iyilerinden birisi oldum. O matematik temeli ile parasız yatılı imtihanı kazandım, lisede başarılı oldum.

Ortaokuldaki tarih öğretmenim Lütfi Peksöz, aynı zamanda okul

müdürümüzdü. Sevdiği bir öğrencisiydim. Ortaokulu bitirdikten sonra köyüme gittim. Babam Adana Lisesi'ne kaydımı yaptırmam için gönderdi. Silifke'de konuştuğum arkadaşlarım Adana Lisesi'nin kontenjanının dolduğunu ve kayıt yapmadığını söyleyince gitmeme gerek kalmadı.

Köye dönüp Konya'da şansımı denemeyi düşünüyordum. Bir gün sonra devlet parasız yatılı imtihanı olduğunu öğrendim. Ortaokula gittim. Kayıt zamanı geçmişti. Kayıt için de köyden temin edebileceğim belgeler gerekiyordu. Müdürümüz Lütfi Peksöz'ü gördüm. Durumu anlattım. İmtihana girmemi, imtihan çıkışı hemen köyüme gidip, 24 saat içinde belgeleri getirmemi istedi. İstenilen belgeleri köyümüzün muhtarı olan babam hazırlayacaktı. Tahsilime devam etmem için bana en büyük iyiliği yapmıştı.

İmtihandan sonra gerekli belgeleri 24 saat içinde yetiştirdim. Köye dönüp imtihan neticesini beklemeye başladım.

Eylül ayında okullar açıldı. Köyde iki erkek kardeşimle beraber babamın besleyip satmak üzere aldığı 150 kadar erkek'in (bir yaşında erkek oğlak) bakımı ile uğraşıyorduk, yani çobanlık yapıyorduk. Eylül ayı bitti, imtihan neticeleri gelmedi. Okula gitmekten ümidimi kesmiştim ki beklediğim sevindirici haberi Ekim ayında o sırada İstanbul'da bulunan dayımdan aldığım telgraftan öğrendim; "Parasız yatılı imtihanı kazandın. Kayseri Lisesi'ne verildin. Acele hareket et!" diyordu.

Okullar açılalı birbuçuk ayı geçmişti. Tahsilime devam için tek şansımı çok iyi kullanmam gerekiyordu. Akrabamız olan marangoza hemen tahta bir bavul yaptırarak Kayseri'ye gitmek üzere yola koyuldum.

Kayseri Lisesi'nde Çok Deneyimli Öğretmenler Vardı

Köyden Silifke'ye kadar atla gittim. O yıllarda şehirlerarası ulaşım, kamyonlarla sağlanıyordu. Mersin'e gidebileceğim kamyon aradım. Ertesi gün öğleden sonra gidecek kamyonda yer aldım. Yolcular kamyonun kasasındaki yüklerin üzerinde gitmek zorundaydı. Akşam güneş batmadan saat 17 sıralarında hareket edildi. Yolda 3-4 defa lastik patladı. Her lastik tamiri, ortalama bir saat sürüyordu. Yol güzergahı bataklık olduğundan her lastik patlayışında sivrisineklerin hücumuna

uğruyorduk. Yaklaşık 80 kilometrelik yolculuğumuz, sabah saat 9 sıralarında bitti.

Mersin’de istasyona gidip tren saatini öğrenmem gerekiyordu. Otobüs terminalinde bulunan otele bavulumu bıraktım ve istasyona gittim. Tren bir gün sonra saat 14’te vardı. O gece Mersin’de kaldım.

Öğlen saat 12’de tahta bavulumu alıp istasyona gittim. Otel ile istasyon arası oldukça uzaktı. Bavulu taşımakta bir hayli zorlandım. Biletimi aldım. Vagonda yer ararken parasız yatılı imtihanı kazanmış, Kayseri’ye giden iki kişiyle karşılaştım. Beraberce aynı kompartımana yerleştik. Sabaha karşı saat 4 sularında Kayseri’ye vardık. O saatte okula gidemezdik, istasyonun yolcu salonunda sabahı bekledik. Saat 7 olunca bir fayton kiralayıp okulumuza gittik.

Okullar açılalı 1,5 ay olmuş ve birinci dönem karne için yazılı ve sözlü imtihanlar başlamıştı. Parasız yatılı imtihanı kazanan diğer öğrenciler başka liselerden nakil olarak geldikleri için problemleri yoktu. Benim zamana ihtiyacım vardı. Öğretmenlerimden bana biraz zaman vermelerini istedimse de fayda etmedi. Babacan hareketleri ile öğrencilerin sevgisini kazanan Fransızca öğretmenimiz tek sayfalık bir şiir verdi, “Bunu ezberle, sana 5 vereceğim” dedi (tam not 10). Şiiri ezberledim ve Fransızca’dan 5 aldım. Edebiyat öğretmenimiz de iyi kalpli birisi idi. Beni tahtaya kaldırdı, “Sen yeni geldin. Sana borç olarak 5 vereceğim. İkinci dönemde borcunu ödersin” dedi ve o da 5 verdi.

Okulumuzun matematik öğretmeni “Dökmeci Mahmut” lakabı ile ün yapmış Mahmut Togay’dı. Her talebeyi yakından tanıyan kıymetli bir hoca idi. Yazılıdan ve sözlüden zayıf not alan bir öğrenciye “Çalışmıyorsun” diye ikazda bulununca, arkadaş, “Çok çalışıyorum” diye karşılık verdi. Hocanın cevabı çok ilginçti: “Önündeki müsvedde defteri bir aydır aynı, hiç değişmedi!” Sıralar arasında dolaşırken nelere dikkat ettiğini de böylece öğrenmiş olduk. Notlarını çok tartarak verirdi. Lisenin cebir, geometri ve astronomi öğretmeniydi. O yıllarda Kayseri Lisesi’nin iyi isim yapmasında büyük payı vardı.

Bir buçuk ay geç başladığım lise birinci sınıfta da cebir ve geometri öğretmenimiz o idi. Ortaokuldaki matematik bilgimle birinci karne cebirden 5, geometriden de 3 aldım.

Pantolonum Yırtık Olduğu İçin, Derslere Paltoyla Girdim

Okula başladıktan bir ay sonra verilecek karnemde; cebir, Fransızca, edebiyat ve beden eğitimi hariç bütün derslerim zayıf olarak gelecekti. Bu durum benim moralimi bozdu. “Bu kadar zayıf notlarla nasıl olsa sınıfta kalacağım” diye düşündüm ve okulu bırakmaya karar verdim. Bu kararımı bizim sınıfla ilgilenen müdür muavinine, yardımcı olur umudu ile anlattım, okulu bırakacağımı söyledim. “Gidebilirsin, seni burada zorla tutan mı var?” dedi. Ben de yatakhaneye gittim, bavulumu aldım. İstasyona gitmek için okuldan ayrılırken kapıda görevli Veysel efendi, “Gidemezsin, baş muavinin izni olmadan bırakmam” dedi. Bavulumu elimden aldı, kapıdaki odasına bıraktı ve beni baş muavine götürdü.

Baş muavinimiz Ali Tekol konuyu öğrenince beni karşısına oturttu. “Sen parasız yatılı imtihan kazanan bir talebesin. Birinci karnenin hepsi zayıf olsa da ikinci dönemde hepsini düzeltereğine eminim. Ben öğretmenlerle konuşacağım, sana yardımcı olmalarını isteyeceğim. Sen şimdi başka şey düşünme, derslerinin başına dön!” dedi ve beni okuldan ayrılmaktan vazgeçirdi. Kapıda bıraktığım bavulumu alıp yatakhaneye bıraktım ve dershaneye döndüm. Karnem, 4 ders hariç, hepsi 3-4, yani zayıf olarak geldi.

Babam bana her ay 10 lira harçlık gönderirdi. Okulda verilen yiyeceklerin kalitesi ve miktarı yetersizdi. Akşam yemeklerinden sonra okulun karşısında bulunan Şafak Tatlıcısı’na gidip tahin-pekmez yemek, en büyük zevkimizdi. En kaliteli öğün cumartesi günü öğleyin verilen pirinç pilavı, kuru fasulye ve üzüm hoşafından oluşurdu. Haliyle cumartesi öğle yemeğine lise müdürü ve öğretmenler de gelirdi.

Parasız yatılı öğrencilere her sene bir takım elbise ve ayakkabı verilirdi. Ben de nasıl olsa yenisi verilecek diye ortaokul üçüncü sınıftaki elbise ve paltomla okula başlamıştım. Bir süre sonra oturduğum sıradaki çiviye takılan pantolonum arkadan fena şekilde yırtıldı. Yenisini alacak param olmadığından okuldan elbise verilineye kadar derslere palto ile girmek zorunda kaldım.

Matematik hocası Mahmut Togay’ın en iyi talebelerinden biri olmuştum. Diğer dersleri de çok çalıştım, 2. dönem sonunda karnemi zayıfsız almayı başardım ve sınıfımı ikmalsiz geçtim.

Yaz tatilimi geçirmek için köyüme gittim. Köyde evin her ferdi çalışmaya mecburdu. Ben de günlük işlere yardım ettim. Tatil sonunda da Kayseri'ye döndüm.

Cumhurbaşkanı İnönü, Bize Yabancı Dilin Önemini Anlattı

Lise ikide Cumhurbaşkanı İsmet İnönü Kayseri'yi ziyareti sırasında okulumuza ve sınıfımıza geldi. Dersimiz Fransızca idi. Hocamız çalışkan öğrencileri ön, zayıfları da arka sıralara oturtmuştu. İnönü sınıfta en arkada oturan bir talebeyi tahtaya çağırdı. Arkadaşımız sorduğu soruları bilemedi. Bunun üzerine hocamız “Daha iyi bilenler var” deyince İnönü “Benim kaldırdığım da bilmeliydi!” dedi. Bize de lisan bilmenin önemine ait bir konuşma yaptı ve “Ben 65 yaşındayım, yeni bir lisan öğrenmek için çalışıyorum” dedi.

Matematik öğretmenimiz Mahmut Togay müdür yardımcısı olduğundan, bizim sınıfın geometri dersini lisenin ortaokul kısmının öğretmenine bırakmıştı. Cebir ve geometri, benim en kuvvetli olduğum derslerimdi. Geometri hocamız yazılı imtihan yaptı. Bütün suallerin cevaplarını tam olarak verdim. Birkaç gün sonra yazılı neticeleri okudu. Ben 3 almıştım. Şaşırmıştım, itiraz ettim, yazılı kağıdımın sınıfta okunmasını istedim. Hoca çok sinirlendi, “Tabii kağıdını burada herkese göstereceğim!” dedi. Bu arada notlar idareye verildi. Bir sonraki derste yazılı kağıtlarımı getirdi. “Yazılını 2 kağıda yazmışsın. İkinci kağıdın ayrılmış, onu görmemişim. Haklısın, hakkın 10 almakmış, ama notları idareye verdim. 2. dönem bunu telafi edeceğim” dedi. Yapacak bir şey kalmamıştı. Hoca hatasını kabul etmişti.

Mahmut Togay müdür yardımcısı olduktan sonra yazı işlerinde yardımcı oluyordum. Notları karnelere ben geçirirdim. Akşamları odasının anahtarını verirdi, derslerimi de orada çalışırdım. Geometriden nasıl 3 aldığımı da kendisine anlattım.

İkinci dönemde geometri yazılı imtihanında cevapları gene doğru olarak verdim. Neticelerin ilanını bekliyordum. Hoca derste notları değil, 4-5 kişinin numarasını okudu. Aralarında ben de vardım. Diğer numaraları okunanlar durumları iyi olmayan talebelereydi. Hocaya numaralarımızı niye okuduğunu sordum. “Sen kopya yapmışsın!” dedi. İtiraz ettim. “Birinci dönem 3 alan birisi 10 alacak bir yazılı kağıdı

veremez, sen mutlaka kopya yapmışsındır” deyince sinirlendim ve sınıftan hızla çıktım, doğru muavin odasına gittim. Durumu Mahmut Togay’a anlattım. Kendisi daha önceki 3’ü nasıl aldığımı biliyordu. “Ben hocanla konuşurum, sen şimdi sınıfına dön” dedi ve beni sınıfa geri gönderdi. Konuşmuş olmalı ki yazılı neticeleri açıklandığında benim notum 10 olarak okundu.

Soğuk bir kış günü hastalandım, ateşim yükseldi. Okul, hemen karşısında muayenehanesi olan bir dahiliye mütehasası ile anlaşmıştı. Hasta olan öğrenciler viziteye yazılır, kapıda görevli olan Veysel efendi onları topluca anlaşmalı doktora götürürdü. Ben de diğer hasta arkadaşlarla beraber muayene için gittim. Doktor benim dersten kaçmak için viziteye çıktığımı düşünmüş olacak ki doğru dürüst muayene etmeden, “Aspirin al, bir şeyin kalmaz” diyerek beni odasından çıkardı. Muayenehane ikinci katta idi. Ben kapının önünde beklerken bayılıp düşmüşüm. Gözümü açtığım zaman merdiven başındaki boşlukta yatıyordum. Veysel efendi beni oradan aldı, okul revirine yatırdı. Kendisi ilaçlar vererek beni tedavi etti. Revirde üç gün yattım. Daha sonra mensubu olacağım tıp mesleğinin baştan savma uygulaması ile de ilk defa tanışmış oldum.

Mûzip Arkadaşım Korkut Özal’la Aynı Sırada Otururduk

Lise son sınıf 2 bölüme ayrılırdı: Fen ve edebiyat. Genellikle talebelerin 2/3’ü edebiyat, 1/3’ü fen bölümünü tercih ederlerdi, haliyle iki edebiyat, bir de fen sınıfı olurdu. Okul açıldı, ilk derse girdik. Fen şubesine ayrılan sınıf ve sıralar kâfi gelmedi. Son sınıfa geçen öğrencilerin yarısı fen şubesini tercih etmişlerdi. Sınıf 30 kişilik olarak hazırlanmıştı. Daha evvelki senelerde fen şubesinin mevcudu 25 kişi civarında olurdu. Gene de gelenek bozulmadı. Dersler başladıktan 3 gün sonra sınıf mevcudu otuzun altına düştü.

Sınıfın en popüler öğrencisi Korkut Özal’dı. Çalışkan bir öğrenci idi. Mûziplikleri ve şakaları ile de meşhurdu. Öğretmen kürsüsünün önündeki sırada beraber otururduk.

Daha önce bahsettiğim gibi Mahmut Togay ile hoca-talebe olarak ilişkilerimiz çok olağanüstüydü. En iyi öğrencilerindim. Bana itimadı

sonsuzdu, ben de bu güvene layık olacak şekilde hareket ediyordum. Not defterini bana verir, notları karnelere ben yazardım. İkinci dönem karneleri yazarken not defterinde benim cebir, geometri, astronomi notlarım yazılmamıştı. Karneleri yazıp götürdüm. “Tamam mı?” diye sordu. “Bir kişi hariç tamam” dedim. “Onu da sen yaz!” deyince, “Hocam, o takdir sizindir” dedim. O da not defterini aldı, her 3 derse de 10-10-10 yazdı, “Şimdi tamamla!” dedi. Mahmut hocadan 10 numara alan ilk öğrenci rahmetli Turgut Özal’dı. Böylece benim karnem, Turgut Özal’dan sonra 10 alan ikinci karne oldu.

Çevre illerden lise bitirme imtihanı için gelen ve imtihana hazırlanmak gayesi ile Mahmut Togay’dan kendilerine ders vermesini isteyenlere onun beni tavsiye ettiğini, bana ders vermem için müracaat eden öğrencilerden öğrendim. Şaşırmıştım, hoca ile konuştum. Bu talebelere ders vermemin benim için çok faydalı olacağını söyledi. Bu şekilde ders vermek kendime güvenimi arttırdı ve de kısıtlı bütçeme katkı sağladı.

Liseyi, pekiyi derece ile 1946 senesi Haziran ayında bitirdim

Hürriyet gazetesinin 29 Nisan 2007 tarihli Pazar ilavesinde Kayseri lisesini anlatan bir yazı vardı. Orada “Okulun Şeref Listesi” başlığı altında yazılan eski mezunların arasında kendi ismimi de görmek beni fazlası ile mutlu etti.

Bundan sonra ne yapacaktım? Babamın maddi imkanı üniversite tahsilimi karşılayacak durumda değildi. Kayseri’den köye döndüm. Durumları değerlendirip bir karar vermem lazımdı. İki ay kadar orada kaldım. Üniversiteye girebilmek için Ankara veya İstanbul’da bulunmam gerekiyordu. Babamın verebildiği 150 lira ile İstanbul’a hareket ettim. İstanbul hakkında hiç bir bilgim yoktu.

